

IN DEZE TIPWAAIER

Hou't
veilig.nl

lees je meer over veilig werken met machines!

Als het om veiligheid gaat, kun je nooit genoeg weten

In een werkplaats zijn veel verschillende risico's. Bijna iedereen kent wel een collega die zich eens heeft gesneden, klem zat of zich verbrandde aan de machines. Of misschien maakte je zo'n situatie zelf mee. Het is de moeite waard om meer te weten te komen over hoe je dit soort gevaren kunt voorkomen. Want voorkomen is beter dan genezen!

Bedrijven in de houtbranche doen hun best om te zorgen dat ze veilig werken, maar toch kan het nog beter. De Arbeidsinspectie heeft in 2009 114 keer een bedrijf onmiddellijk stilgelegd wegens direct gevaar. Bijna de helft van de overtredingen had te maken met machines en machinegebruik. Hele ernstige ongelukken gebeuren gelukkig niet vaak. Toch worden er door het verkeerd gebruiken van machines gemiddeld 20 ernstige ongelukken per jaar gemeld bij de Arbeidsinspectie.

"KEN JE ME NOG VAN DE POSTERS EN STICKERS VAN HOU'T VEILIG? IN DEZE WAARER MET TIPS LEG IK JE UIT HOE JE VEILIG KUNT WERKEN!"

Lees dit tipboekje en je weet snel meer over veilig werken

Speciaal voor werknemers zijn vooral de bladzijden met de roze achtergrond en het zaagblad bovenin interessant. Je leest er meer over:

- Veilig omgaan met machines.
- Gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen.
- Als het toch misgaat.

Door leidinggevenden en directieleden in de houtbranche zijn daarnaast de bladzijden met een blauwe achtergrond en een koffertje bovenaan interessant. Hier gaat het over:

- Als het toch misgaat.
- Kopen en installeren van machines.
- Nut van een Risico-Inventarisatie en -Evaluatie.

De bladzijden die voor werknemers en voor werkgevers belangrijk zijn hebben een gele achtergrond en het koffertje en zaagblad bovenin. Hierin staat namelijk:

- De top 7 oplossingen voor de meest gevaarlijke situaties.
- Meer informatie over veilig werken.
- Meer informatie over de campagne Hou't veilig.

Samen zorgen we voor een veilige werkvloer.
Doe mee!

Hou't
veilig.nl

Hoofdstuk
Werknemers

Hoofdstuk
Werkgevers

TOP 7 OPLOSSINGEN

Hou't
veilig.nl

De top 7 oplossingen voor de meest gevaarlijke situaties:

1 Gebruik MEC-gereedschap alleen op machines met mechanische toevoer

Sommige gereedschappen, zoals zaagbladen en frezen worden gebruikt bij machines met handmatige invoer. Daar staat MAN op. Andere gereedschappen moet je alleen gebruiken op een machine met een mechanische toevoer van het hout. Dit is MEC gereedschap. Bij gebruik van verkeerd gereedschap is er geen voorziening die terugslag van het hout kan voorkomen, met ernstige verwondingen tot gevolg. Sta MAN en MEC gereedschap daarom altijd gescheiden van elkaar op!

2 Gebruik altijd de beschermkappen

Afscherming van de bewegende delen van machines is van levensbelang. Gebruik de beschermkappen daarom bij elke klus. Dok bij het opstarten van een nieuwe klus. Plaats de beschermkap altijd zo laag mogelijk op het werkstuk.

3 Zorg voor een passend spouwmes

Zorg dat het spouwmes past bij het zaagblad dat je gaat gebruiken. Stel daarnaast het spouwmes af op de juiste afstand van het zaagmes (3-8 mm). Anders kunnen houtresten in het rond spatten of kan het werkstuk terugschieten.

4 Gebruik een duwhoutje

Gebruik niet je kostbare vingers om het hout een laatste zetje te geven. Gebruik daar een duwhoutje voor.

5 Weet waar de stopknop of noodknop zit

Bedieningssystemen moeten duidelijk en veilig zijn. Iedere machine moet een gemakkelijk te bereiken stopknop hebben. Of als er meerdere motoren zijn, een noodstop, waarmee je in één klap alles kunt uitzetten. Zorg dat je weet waar de stopknop of noodknop zit. Druk deze meteen in als er iets misgaat.

6 Ga serieus te werk

- Laat je niet afleiden.
- Zorg voor een nette werkplaats.
- Voorkom loshangende kleding.

7 Zorg voor goed werkende machines

- Zorg dat de stopknop of noodknop werkt en makkelijk is te bereiken.
- Leg veilige elektra aan: als de stekker weer in het stopcontact wordt gestoken, mag de machine niet vanzelf opnieuw gaan draaien.
- Zorg voor voldoende loop- en werkruimte rondom de machine.
- Zorg dat de machine stabiel is verankerd aan de vloer.

Hou't
veilig.nl

"SOMS DENK IK DAT HET SNELLER ZOU GAAN ALS IK DE BESCHERMKAP ER EDEN AF ZOU HALEN MAAR IK LAAT 'M ZITTEN. MIJN HANDEN ZIJN ME TE KOSTBAAR."

tip!

Laat de beschermkappen zitten. Ze zijn er niet voor niets!

VEILIG WERKEN MET MACHINES

Hou't
veilig.nl

Het is heel belangrijk hoe jij met machines werkt. Jouw gedrag bepaalt voor een groot deel de machineveiligheid! Natuurlijk is techniek belangrijk, zoals een veilige machine met goede beschermkappen, maar als je die niet goed gebruikt, gaat het alsnog mis.

Zo kun je veiliger omgaan met machines:

Als werknemer of werkgever wil je voorkomen dat er ongelukken gebeuren. Het is daarom voor beide partijen belangrijk om op de volgende zaken te letten:

* **Doorlichting & instructie:**

Het is gevaarlijk om te werken met een machine als je niet precies weet hoe je die moet bedienen. De werkgever moet zorgen voor nauwkeurige voorlichting en instructie voor iedereen die werkt met een machine. Lees voor gebruik eerst de handleiding van de machine. Deze moet altijd op het bedrijf voorhanden zijn. Kijk ook of er instructiekaarten en symbolen bij de machine aanwezig zijn. Deze geven extra informatie over het gebruik van de machine.

"Als ik een machine gebruik, laat ik me niet afleiden door collega's of m'n werkgever. Dan moeten ze even wachten tot ik klaar ben met een klus!"

Hou't
veilig.nl

* **Stress & werkdruk:**

Als je veel dingen in korte tijd wilt afronden, word je minder scherp. Zorg er daarom samen met je werkgever voor dat er heldere afspraken over veiligheid en werkdruk zijn.

* **Routine & gemak:**

Hoe meer ervaren je bent, hoe sneller je opdrachten wilt en kunt uitvoeren. Toch blijft het noodzaak om routine te voorkomen. Blijf je dus bewust van de risico's, bij iedere klus, ook al heb je die al honderd keer gedaan.

* **Roekelbosheid & verantwoordelijkheid:**

Geef het goede voorbeeld aan je collega's door de machines op de juiste manier te gebruiken en je werkplaats netjes te houden. Spreek je collega's aan op hun gedrag als ze veiligheidsregels negeren. Zeg er liever nu iets van, voor het te laat is! Zorg dat je leidinggevende afspraken maakt met degene die onveilig werkt.

tip!

Ga verstandig om met machines, dat is het allerbelangrijkste!

GEBRUIK VAN BESCHERMINGS-MIDDELEN

Hou't veilig.nl

Veiligheidsbrillen: altijd

Stof en spaanders kunnen bij de bewerking van het werkstuk wegschieten en in je ogen terecht komen. Draag daarom aan je werkgever welke persoonlijke beschermingsmiddelen nodig zijn, of lees het na in de handleiding van de machine. Bij de nieuwere CE-gemarkeerde machines staan bovendien symbolen op de machines. Hieraan kun je zien of je bijvoorbeeld een veiligheidsbril op moet:

Het is verstandig (en wettelijk verplicht bovendien) om die serieus te nemen. Of, maak het jezelf gemakkelijk en werk altijd met een veiligheidsbril op!

"IK BEN ZUINIG OP M'N OREN EN OGEN! DUS IK DRAAG ALTIJD EEN VEILIGHEIDSBRIL EN GEGHOORBESCHERMING."

* Doplustieken: altijd

Ook voor gehoorbescherming staan symbolen op de machine. Vanaf 80 dB(A) wordt het geluid van een machine gevaarlijk voor je oren. Als je oren per dag gemiddeld meer dan 85 dB(A) te verduren krijgen, dan is het dragen van gehoorbeschermers verplicht. Niet voor niets: sommige machines maken meer lawaai dan een drillboor op één meter afstand!

* Veiligheidsschoenen: altijd

Kleine moeite, veel veiliger: schoenen met een verstevigde neus en stalen zool (S3).

* Handschoenen: soms

Het is niet toegestaan handschoenen te dragen bij het werken met houtbewerkingsmachines. Met name machines met handmatige doorvoer geven extra risico's op nagrijpen. Draag wel handschoenen bij het wisselen van de zaagbladen!

* Stofmaskers: soms

Bij sommige machines en handgereedschap met afzuiging komt er toch nog veel stof vrij dat je kunt inademen. Soms zijn daarom stofmaskers nodig. Bijvoorbeeld bij het schoonmaken van de machines. Op www.arboportaal.nl vinden jij of je werkgever terug wanneer er welk soort ademhalingsbescherming nodig is.

Een werkgever is wettelijk verplicht om beschermingsmiddelen zoals veiligheidsbrillen, stofmaskers en andere noodzakelijke middelen beschikbaar te stellen. Ook moet de werkgever de werknemer informeren wanneer je deze moet gebruiken. Werknemers zijn verplicht om de persoonlijke beschermingsmiddelen goed te gebruiken. Bij overtredingen kun je als werkgever én werknemer een flinke boete krijgen van de Arbeidsinspectie.

Hou't veilig.nl

tip!

Zet je veiligheidsbril en gehoorbeschermers altijd op als je aan het werk bent!

KOPEN EN INSTALLEREN VAN MACHINES

Hou't
veilig.nl

Machines geproduceerd vanaf 1995 hebben een CE-markering, wat betekent dat ze moeten voldoen aan Europese veiligheidseisen. Nederlandse machinefabrikanten zijn daarnaast ook verplicht om te voldoen aan het Warenwetbesluit Machines. Koop je een machine van vóór 1995 of een gebruikte machine, controleer dan met bijvoorbeeld een inspectielijst of de machine wel voldoet en alle onderdelen en hulpstukken erbij zitten.

Randachtspunten bij de aanschaf en installatie van een machine

Nieuwe machines

Bij het kopen van een nieuwe machine (dus mét CE-markering) mag je er redelijkerwijs vanuit gaan dat de machine veilig is. Maar let op: de werkgever is verplicht om te controleren of de machine past bij de werkzaamheden waarvoor deze wordt gebruikt. Check hierbij de aanwezigheid van een Nederlandse handleiding en een conformiteitsverklaring, en of de machine volgens de specificaties is geleverd.

"VOORAL BIJ HET KOPEN VAN EEN GEBRUIKTE MACHINE IS HET BELANGRIJK OM OP TE LETTEN DAT HET JUISTE GEREEDSCHAP, ZOALS BEITELS EN ZAAGBLADEN AANWEZIG ZIJN, EN DE JUISTE BEDEELINGEN OP DE MACHINES ZITTEN."

Gebruikte en al in gebruik zijnde machines

Er zijn veel oude machines in gebruik. Daar is op zich niks mis mee, maar check wel of een oude machine veilig werkt:

- Controleer de beschermkappen: zitten ze er nog op, functioneren ze goed?
- Werken de start-, stop- en noodstopknoppen goed?
- Check de elektra, is de machine beveiligd tegen kortsluiting?
- Wordt het juiste gereedschap (zaagbladen, beitels, frezen enz.) gebruikt, dat past bij de machine?
- Is de machine voorzien van goede vangkappen ten behoeve van aansluiting van stofafzuiging?
- Is er een Nederlandstalige handleiding of instructie aanwezig bij de machine?
- Loop de bijbehorende inspectielijst na, om te controleren of de machine compleet is.
- Bij twijfel, vraag advies van je brancheorganisatie of laat de machine keuren door

een SKH-gecertificeerde machineleverancier.

- Als de machine ingrijpend is aangepast door bijvoorbeeld ingrepen in de besturing, dan wordt deze gezien als een "nieuwe" machine. Dit betekent dat er nieuwe risico's zijn. Degene die de wijziging heeft doorgevoerd ook moet zorgen voor een nieuwe CE-markering.

Installeren

- Lees de handleiding.
- Zorg voor voldoende loop- en bewegingsruimte om de machine.
- Zorg voor een goede verankering van de machine om omvallen of kantelen te voorkomen.
- Zorg dat de verlichting rondom de machine in orde is.
- Zorg voor een schone en netjes afgewerkte vloer.
- Laat elektriciteits snoeren niet los over de grond liggen.
- Zorg voor voldoende afzuiging en laat de fabrikant van de afzuiginstallatie nameten of de afzuigcapaciteit voldoet.

Hou't
veilig.nl

tip!

Let extra goed op veiligheid bij het kopen van een gebruikte machine!

NUT VAN RI&E

Hou't
veilig.nl

* RI&E = Risico-Inventarisatie en -Evaluatie

Het maken van een Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (of RI&E) geeft inzicht in de aanwezige risico's binnen je bedrijf.

Wat is een RI&E?

Kort gezegd is de RI&E een instrument dat de gevaren en oplossingen op het gebied van veiligheid, gezondheid en welzijn binnen je bedrijf in kaart brengt. Het gaat onder andere over veiligheid van machines, fysieke belasting, houtstof, geluid, ongelukken in het verleden en werkdruk.

Hulp bij het maken van een RI&E

Voor elke houtbranche bestaat een standaard branche-RI&E. Die is te vinden op de website www.rie.nl. De branche-RI&E is compleet en makkelijk in te vullen.

“VOORKOMEN IS BETER DAN GENEZEN! EEN RISICO-INVENTARISATIE EN -EVALUATIE IS NIET ZOMAAR EEN STUK PAPIER: HET HELPT JE OM TE ONTDEKKEN HOE DE MEDEWERKERS MINDER RISICO KUNNEN LOPEN.”

Hou't
veilig.nl

Aan de slag!

Na het maken van een RI&E weet je hoe je bedrijf ervoor staat op het gebied van veiligheid. Dervolgens is het tijd om in actie te komen en de veiligheid te vergroten. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het periodiek keuren van de machines of aan toolbox-meetings met al het personeel over een specifieke machine. Stel daarnaast een preventiemedewerker aan. Bijvoorbeeld diegene die de RI&E binnen het bedrijf uitvoert en daardoor goed zicht heeft op veiligheid binnen het bedrijf.

Verplicht

- * Ieder bedrijf dat werknemers in dienst heeft, moet een RI&E maken.
- * Als er bij inspectie geen RI&E blijkt te zijn, riskeer je een forse boete of zelfs het stilleggen van het bedrijf.
- * Raadpleeg de brancheorganisatie bij twijfel over de frequentie van het herzien van de RI&E.

tip!

Stop de Risico Inventarisatie en Evaluatie na het uitvoeren ervan niet in de la, maar plan concrete activiteiten ter verbetering van de veiligheid.

ALS HET TOCH MIS GAAT

Hou't
veilig.nl

* Snel

Als er toch een ongeluk gebeurt, gebruik dan direct de nood-/stopknop van de machine, schakel de hulp van collega's in en bel indien nodig het alarmnummer (112). Op die manier beperk je de schade. Zorg bovendien dat je weet wie de BHU-ers (bedrijfshulpverleners) in jouw bedrijf zijn. Deze collega's kunnen eerste hulp verlenen aan het slachtoffer. Zorg er daarnaast voor dat er altijd een telefoon beschikbaar is, zodat je indien nodig om hulp kunt bellen.

* Afgesneden ledematen

Als iemand een vinger of hand heeft afgesneden, moet je dit lichaamsdeel schoon, droog en gekoeld meenemen naar de spoedafdeling van het ziekenhuis.

"ALS ER PER ONGELUK TOCH IETS MISGAAT TIJDENS HET WERK, WEET IK GELUKKIG PRECIES WAT IK MOET DOEN."

Hou't
veilig.nl

* Voldoende bedrijfshulpverleners

Iedere werkgever is verplicht goed voorbereid te zijn bij ongevallen, brand en ontruiming. Hierbij moet hij zich laten ondersteunen door BHU-ers. Als werkgever moet je ervoor zorgen dat er altijd voldoende BHU-ers zijn.

* Verbandtrommel

Als werkgever moet je ervoor zorgen dat een volledig gevulde verbandtrommel binnen handbereik is.

* Maak melding bij de Arbeidsinspectie

Als werkgever heb je de plicht om arbeidsongevallen die leiden tot dood, blijvend letsel of een ziekenhuisopname direct te melden aan de Arbeidsinspectie.

tip!

Zorg dat je weet welke collega's bedrijfshulpverlener (BHU-er) zijn.

MEER INFO OVER VEILIG WERKEN

Hou't
veilig.nl

Meer weten over hoe de veiligheid op de werkvloer kan verbeteren? Een arbotoolkit met informatie over risico's en oplossingen voor verschillende arbeidsomstandigheden kan daarbij helpen.

Meer weten over veilig werken:

Als je alle tips uit deze waaijer hebt gelezen weet je veel over veilig werken, maar zeker nog niet alles! Er zijn een aantal websites die handig zijn om snel meer te weten te komen over machineveiligheid:

- Meer info over machineveiligheid kun je vinden in Arbeidsinformatieblad AI - 11. "Machineveiligheid: afschermingen en beveiligingen" via www.sdu.nl
- Meer info over de Risico-Inventarisatie en -Evaluatie (RI&E) vind je op: www.rie.nl

"ZELF ZORG IK ERVOOR DAT IK ALLES
WEET OVER VEILIG WERKEN. DAARDOOR
VOEL IK ME ZEKER VAN M'N ZAAK EN
GEEF IK HET GOEDE VOORBEELD!"

Hou't
veilig.nl

- Meer info over wetgeving rondom arbeidsveiligheid vind je op:
 - www.inspectieszw.nl
 - www.arbokennisnet.nl
 - www.arboportaal.nl
- Het bestellen van veiligheids- en instructiekaarten kan op:
 - www.skh.org
- Raadpleeg de vakbonden voor meer informatie over de CAO's:
 - www.cnvuvakmensen.nl
 - www.fnubouw.nl/meubelenhout/Pages/Home.aspx
- De website www.houtveilig.nl: gezamenlijke campagne van de brancheorganisaties en vakbonden.

tip!

Kijk vooral eens op
www.houtveilig.nl:
leuk en nuttig!

MEER INFO OVER HOU'TVEILIG

Hou't
veilig.nl

Op maandag 26 september 2011 lanceerden acht sociale partners in de houtbranche de tweejarige campagne 'Hou 't veilig'. Reden voor dit initiatief waren de uitkomsten van een onderzoek van de Arbeidsinspectie in 2009. Hierin werd geconcludeerd dat:

- Zeven op de tien geïnspecteerde bedrijven één of meerdere overtredingen had begaan;
- De helft daarvan had te maken met machineveiligheid.

"BEN JIJ MIJN HOUTHELD? ZORG DAN DAT JE ALLES WEET OVER VEILIG WERKEN! EN GEEF JEZELF OF JE COLLEGA OP ALS HOUTHELD VAN DE MAAND VIA WWW.HOUTVEILIG.NL."

BEN JIJ MIJN HOUTHELD?

Werk veilig met machines!
Bleef jij hier zo veilig met machines aan het werk? Dit kan jij bevestigen als je altijd goed en veilig werkt!
Geef jijzelf of je collega's nu al een nominatie voor de Houtheld van de maand via www.houtveilig.nl en maak kans op mooie prijzen waaronder een feestelijke borrel met al je collega's!

Hou't
veilig.nl

Om het onveilig gebruik van machines een halt toe te roepen, is de tweejarige campagne 'Hou 't veilig' gestart. Met behulp van (onder andere) stickers, posters, prijsvragen, lespakketten voor MBO- en VMBO-scholieren én deze tipwaaier worden werknemers en werkgevers in de houtsector gewezen op het belang van machineveiligheid. De campagne loopt van september 2011 tot en met februari 2013.

Verkiezing van de "Houtheld"

Ben jij mijn Houtheld? Er gebeuren onnodig veel ongelukken met machines, omdat ze niet altijd goed worden bediend. Weet jij echt hoe je veilig met machines om moet gaan? En moedig je anderen daartoe aan? Of ken jij iemand die ze altijd goed en veilig bedient? Geef jezelf of je collega dan op als Houtheld van de maand op www.houtveilig.nl en maak kans op mooie prijzen waaronder een feestelijke borrel met al je collega's! De Houtheldverkiezingen lopen tot eind 2012. Ook daarna blijft deze tipwaaier interessant!

tip!

stuur je
houtheldnominatie
in via
www.houtveilig.nl